

vreugde, welke dieper, inniger en duurzamer is en welke zich niet noodzakelijk op de een of andere wijze behoeft te uiten.

Vrolijkheid uit zich door woorden, gebaren, lachen; vrolijkheid is uitgelaten en men kan ze niet verbergen.

Genoegen wijst eigenlijk op een toestand van tevredenheid of voldaanheid met hetgeen men wenst of bezit.

Verrukking ziet op de opgewonden stemming, waarin we door aangename prikkels gebracht worden; het is de hoogste trap van vreugde of blijdschap.

De geboorte der prinses werd met grote blijdschap begroet. Dat is geen lange blijdschap geweest. De blijdschap lag op aller gelaat te lezen.

Ze waren uitgelaten van vreugde. Met grote vreugde vernam hij het nieuws van de behouden terugkeer zijner kinderen. Hoe meer zielen, hoe meer vreugd.

Er heerste grote vrolijkheid op het feest. Tot algemene vrolijkheid bleef de redenaar midden in zijn toespraak steken. Het verdere van de avond werd in uitgelaten vrolijkheid doorgebracht.

Hij wilde aan geheel Europa in handen geven wat zijn landgenoot met zo onuitputtelijk genoegen lasen. Het was voor hem een nieuwe bron van troost en genoegen. Het deed mij veel genoegen, hem na zo'n lange afwezigheid weer te zien.

Toen hij eindelijk het portret van zijn moeder terugvond, geraakte hij in verrukking.

337. BLOEDVERWANTSCHAP, AANVERWANTSCHAP.

Bloedverwantschap bestaat in de betrekking tussen personen, welke de een van de ander afstammen of een gemeenschappelijke stamvader hebben.

Aanverwantschap bestaat alleen tussen de echtgenoot en al de bloedverwanten van de echtgenote en omgekeerd.

De graden van bloedverwantschap. Geen aanzien van persoon, noch bloedverwantschap kon hem zulks beletten.

Men spreekt van aanverwantschap, wanneer men door huwelijk vermaatschapt is.

338. BLOEM, BLOESEM.

De **bloem** is het gedeelte van de plant, waarin zich het zaad vormt, en dat zich door bijzondere schoonheid, geur of kleur onderscheidt.

Bloesem is de bloem, beschouwd als voorteken van de vrucht.

Een wijngaard met ranken, botten en bloemen.

Een oogstbelofte in pracht van bloesems.

339. BLOOT, NAAKT, KAAL.

Bloot is onbedekt, ongekleed; het wordt in ruimer toepassing gebruikt dan **naakt**.

Naakt is zonder klederen, ontbloot van alle bedekking en daardoor zichtbaar.

Kaal noemt men datgene, waaraan de natuurlijke bedekking, zoals haar, vederen, enz. ontbreekt.

Een meisje, van een jaar of drie, met blote voetjes in gekleurde laarsjes. Ge zult er mij nog op uw blote knieën voor danken. Met bloot hoofd.

Hij had geen kleren om het naakte lijf te bedekken. Ik was naakt en gij hebt mij gekleed. Zijn voeten waren naakt.

Hij had zijn slaapmuts nog op het kale hoofd. Een soort van menselijke

gedaante, met een bruin fluwelen pots op de kale schedel. Een twintigtal oude mannen, allen grijs of kaal.

340. BOCHEL, BULT.

Harde verhevenheid op de rug.

Bochel en **bult** worden gezegd van een onnatuurlijke uitzetting van de rug door een vergroeiing (misvorming) van de ruggegraat. **Bult** is ook een natuurlijke verhevenheid aan het lichaam van sommige dieren.

Lustig op zijn bochel krijsen. Zich een bochel (of : bult) lachen. Een man met een bult. Govert met de bult.

De bulten van de kameel. De bult van de dromedaris. Hare schatten zullen zij voeren op de bulten der kamelen.

341. BOCHT, KROMMING, KRONKELING, BOOG.

Bocht, **kromming** is een afwijking van de rechte lijn.

Kronkeling is een kromming, die zich meer dan eenmaal buigt, een aaneenschakeling van bochten.

Boog is een gedeelte van de omtrek van een cirkel en, bij uitbreiding, ook van andere kromme lijnen.

Die arendsneus, zo scherp van bocht. Het haar der merinowol is in meer of minder kleine krullen of bochten golfsgewijze gekrunkeld. Het aantal dier krinkels, kronkelingen of bochten neemt met de fijnte der wol toe.

Dat de kromming van een cirkel omgekeerd evenredig is aan de straal. Hier en daar, aan een kromming, schittert het water van de stroom.

Een slinger vuur schoot eensklaps in wilde kronkelingen van uit het zwaartste der lucht recht voor haar neder. De kleurige kronkelingen en cijfers en watermerken (van bankpapier). (STREUVELS)

Men meet een hoek door middel van een boog, uit het hoekpunt beschreven : het aantal graden van die boog geeft de grootte van de hoek aan. De vuurpijl beschreef een grote boog.

342. BOEDEL, NALATENSCHAP, ERFENIS.

De gezamenlijke rechten, bezittingen en verplichtingen van een overledene, die overgaan op zijn rechtverkrijgenden.

Boedel is het geheel van een nalatenschap, de goederen die iemand bezit, en daaronder in de eerste plaats de roerende goederen.

Nalatenschap is het geheel van het door iemand bij zijn dood nagelaten vermogen, beschouwd met betrekking tot de overledene zelf.

Erfenis is datgene, wat een overledene nalaat, beschouwd van de kant van hen, op wie het overgaat.

De schuldeisers van de overledene mogen vorderen, dat de boedel van de overledene worde afgescheiden van die van de erfgenaam. (B. W.) Of mijn vader het geld nog bij zijn leven ontvangen heeft, weet ik niet; maar zoveel is zeker, dat de gelden niet in zijn boedel gekomen zijn.

Dezenen aan wie de wet een gedeelte in de nalatenschap toekent. (B. W.) Ik vorder het deel, dat mij, van vaders nalatenschap, toekomt.

Ze wil bij haar moeder zijn, omdat ze bang is, dat, als die doodgaat, er moeilijkheden komen met de erfenis. Een onverwachte erfenis van zijn oom stelde hem eindelijk in staat om de neiging van zijn hart te volgen.

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS